

Vincent van Gogh

Zijn leven en werk poëtisch gezien

Schrijver: Laurens Windig
Coverontwerp: Vincent Jongman
ISBN: 9789463675512
Website: www.laurenswindig.nl
© Laurens Windig

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgenomen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm op enige wijze, zonder voorafgaande toestemming van de auteur.

Vincent van Gogh

Zijn leven en werk poëtisch gezien

Inleiding

Vincent van Gogh heeft mij als kunstschilder altijd geboeid maar om hem poëtisch te vertellen vond ik te moeilijk. Nu ben ik er klaar voor, mede naar aanleiding van de speelfilm ‘Vincent en Theo’ van Robert Altman.

Ik heb mij zoveel mogelijk aan de brieven gehouden van zijn broer Theo en research elders. Ben tevens zo weinig mogelijk te werk gegaan vanuit de fictieve hoek, welke soms wel samenvloeien uit logisch gevolg binnen bepaalde situaties: psychologisch gezien en persoonlijke conclusie.

Heb getracht mij zoveel mogelijk in de geest van Vincent te nestelen om mij op die manier te kunnen inleven in zijn en mijn eigen emotionele fijnzinnige creativiteit en zware leven. Dit alles rond 100 gedichten, welke, inclusief research binnen 3 weken zijn geschreven. Via dit boek wil ik mijn passie delen met geïnteresseerde om dichterbij Vincent te komen. Gedreven, zoals hij dat ook deed met zijn werk.

Vincent Willem van Gogh

(Zundert, 30 maart 1853 – Auvers-sur-Oise, 29 juli 1890)

Van Gogh de Nederlands kunstschilder. Zijn werk valt onder het postimpressionisme, een kunststroming die het negentiende-eeuwse impressionisme opvolgde. Van Goghs invloed op het expressionisme, het fauvisme en de vroege abstractie was enorm en kan worden gezien in vele andere aspecten van de twintigste-eeuwse kunst. Het Van Gogh Museum in Amsterdam is gewijd aan het werk van Vincent van Gogh en zijn tijdgenoten. Vincent wordt tegenwoordig gezien als één van de grote schilders van de 19e eeuw. Die erkenning kwam echter pas laat. Tijdens zijn leven werd er waarschijnlijk maar één schilderij verkocht: De rode wijngaard werd gekocht door Anna Boch, een Belgische kunstenares en zus van zijn vriend Eugène Boch kocht het voor 400 toenmalige frank op de expositie van de Brusselse Les XX in 1890, een paar maanden voor Van Goghs dood.

Er verliepen maar drie jaar tussen zijn zwaarmoedige *De aardappeleters* (1885) en de kleurenexplosie in het zuidelijke Arles (1888). Van Gogh produceerde al zijn werk in slechts tien jaar, voordat hij begon te lijden aan een zenuwziekte en, naar men algemeen aanneemt, zelfmoord pleegde. Zijn roem groeide na zijn dood snel.

Vincent's Jonge jaren

Vincent werd geboren in het Brabantse Zundert, een dorpje vlakbij de Belgische grens, als zoon van de predikant Theodorus van Gogh en Anna Cornelia Carbentus. Precies een jaar voor zijn geboorte hadden zij ook al een zoon gekregen die zij Vincent noemden, hoewel hij doodgeboren was. In totaal kreeg het echtpaar drie jongens en drie meisjes, onder wie Theo, die vier jaar na Vincent geboren werd. Als kind was Vincent een zwijgzame, enigszins in zichzelf gekeerde jongen. Op zijn achtste ging hij naar de dorpsschool, maar het jaar daarop werd hij alweer van school gehaald. In plaats daarvan kreeg hij thuisonderwijs. Per 1 oktober 1864

ging Vincent naar de kostschool van Jan Provily in Zevenbergen waar hij twee jaar verbleef. Op 15 september 1866 werd hij ingeschreven aan de Rijks HBS Koning Willem II te Tilburg gevestigd in het voormalige paleis van Koning Willem II en het huidige Paleis-Raadhuis van Tilburg. In het tweede jaar werd hij van school gehaald, mogelijk omdat zijn vader de school niet kon betalen. Op zijn zestiende werd Vincent jongste bediende bij het Haagse filiaal van de kunsthandel Groupie & Cie op de Plaats. Oorspronkelijk was dit de kunsthandel van zijn oom Vincent van Gogh, die vervolgens partner was geworden van de kunsthandel Goupil in Parijs. In 1872 begon Vincent te corresponderen met zijn jongere broer Theo. Deze kwam per 1 januari 1873 ook in dienst van Goupil & Cie, in het filiaal te Brussel. In juni van dat jaar werd Vincent in het filiaal te Londen geplaatst. Hij werd verliefd op de dochter van zijn hospita, maar ze was al verloofd met een andere kostganger en Vincent maakte een depressieve periode door.

In 1873 was hij korte tijd werkzaam op het hoofdkantoor in Parijs, en vervolgens weer op het filiaal te Londen. In 1874 werkte Vincent nogmaals korte tijd op het hoofdkantoor. Zijn depressie hield aan en per 1 april 1876 werd hij ontslagen. Zijn oom Vincent was diep teleurgesteld in zijn neef en trok zijn handen van hem af. Vincent vertrok enige tijd naar Engeland waar hij in Ramsgate, en vervolgens onderwijzer en hulpprediker in Isleworth werd. Op 4 november hield hij zijn eerste preek.

Vanaf januari 1877 was hij weer in Nederland. Hij werkte korte tijd in een boekhandel te Dordrecht en in mei verhuisde hij naar Amsterdam om zich voor te bereiden op het staatsexamen, dat hem toegang zou verschaffen tot de studie theologie. Hij logeerde bij zijn oom Johannes van Gogh, die commandant was van de Amsterdamse marinewerf. Vincent haakte in 1878 af, zonder staatsexamen te hebben gedaan, onder meer te wijten aan zijn desinteresse in de Latijnse en Griekse taal.

Hij volgde een korte opleiding op een zendelingschool te Laken bij Brussel. In december 1878 werd hij naar de Borinage, ook in België gestuurd, waar hij onder de mijnwerkers werkte als lekenprediker.

Tijdens deze periode begon hij zijn kunstenaars-roeping te volgen. Hij maakte veel expressieve schetsen en tekeningen, waarbij hij zich liet inspireren door meesters als Rembrandt en Millet. In 1880 raakte hij bevriend met de jonge schilder Anthon van Rappard. Hij kreeg nu ook geld van zijn jongere broer Theo. Nu eerst begon zijn explosieve maar dramatische odyssee, die nauwelijks tien jaar zou duren. Aan de vriendschap met Van Rappard kwam na een ongelukkig misverstand een eind, waarna Vincent nog een half jaar in Brussel verbleef.

Tijdens de eerstvolgende vijf jaren woonde hij bij zijn ouders die inmiddels via Helvoirt naar Etten waren verhuisd. Hij bleef zich in deze periode toeleggen op de kunst en maakte talloze, steeds beter uitgevoerde tekeningen en schilderijen.

Aanvankelijk werd hij nog erg getrokken door het plan om voor tijdschriften te tekenen en op die manier zijn geld te verdienen en het duurde lang voordat hij dit ideaal losliet.

Vervolgens woonde hij zelfstandig in Den Haag, en te Nuenen. Hij worstelde in Den Haag met een problematische relatie met 'Sien', die in werkelijkheid Christine Hoornik heette. Het was een arme vrouw met een alcoholprobleem en een verleden als prostituee. Zij baarde in 1882 een zoon, maar er zijn nooit bewijzen gevonden dat Vincent de vader was. De relatie verslechterde spoedig en Sien ging de prostituee weer in.

Vincent ging eind 1881 op 28-jarige leeftijd voor ongeveer drie weken bij zijn aange trouwde neef Anton Mauve (die getrouwd was met zijn nicht Jet Carbentus) in diens Haagse atelier werken. Via hem kwam hij in contact met het werk van onder anderen Jacob en Matthijs Maris, Weissenbruch, Mesdag, Breitner en Israëls.

Mauve, zijn aangetrouwde neef, gaf Vincent schilderles. Zijn invloed op Vincent was groter dan doorgaans wordt aangenomen. Thema's als spitters, aardappeleters en houtverkopers heeft hij van Mauve overgenomen. Door zijn relatie met Sien Hoornik kwam Vincent in conflict met Mauve en Tersteeg, zijn vroegere chef bij Goupil. Toen Anton Mauve op 5 februari 1888 op nog geen vijftigjarige leeftijd plotseling te Arnhem overleed, droeg Vincent in Arles zijn Souvenir de Mauve, roze bloeiende perzikkbomen, aan hem op.

Drenthe

In 1883 verbrak hij de relatie met Sien en vertrok vanuit Den Haag naar Drenthe, waar hij op 11 september arriveerde te Hoogeveen. Deze keuze was ingegeven door zijn broer Theo die op de Parijse Salon van 1882 een landschaps-schilderij van de Duitse schilder Max Liebermann zag. Liebermann bezocht elk jaar gedurende de zomer Drenthe om daar te schilderen.

Ook Anton Mauve en zijn schilder- en studievriend Anthon van Rappard adviseerden hem Drenthe te bezoeken. Theo financierde de reis per trein van station Hollands Spoor (Den Haag) naar Hoogeveen. Van Gogh verbleef 18 dagen bij logementhouder Albertus Hartsuiker te Hoogeveen. In deze periode maakte hij uitstapjes in de omgeving en legde zich toe op het schilderen van landschappen en figuren.

Op 2 oktober van dat jaar vertrok hij per trekschuit naar Nieuw-Amsterdam. Daar nam hij zijn intrek in het logement van Hendrik Scholte. Dit huis is in 2002 gerestaureerd: het museale 'Van Gogh Huis' herinnert aan Van Goghs verblijf in Drenthe.

Nuenen

Op 4 december 1883 vertrok hij weer naar Hoogeveen om de volgende dag de trein te nemen naar zijn ouders in Nuenen. In zijn schilderijen uit deze tijd legde Vincent vaak het hardvochtige boerenleven vast; aan deze tijd herinnert onder andere *Het Weefgetouw*, *Twee spittende boerinnen* en de zeven afbeeldingen van windmolen *De Roosdonck*. Eind april 1885, een maand na het onverwachte overlijden van zijn vader, schiep hij zijn eerste, evenwel sombere, maar uitermate expressieve meesterwerk *De aardappeleters*. In november van datzelfde jaar vertrok Van Gogh naar Antwerpen. Verschillende tekeningen en schilderijen die hij bij zijn familie achterliet, zijn verloren gegaan toen zijn moeder en zuster Willemien begin 1886 naar Breda verhuisden.

Antwerpen en Academie

Aangekomen in Antwerpen betrok hij een kleine kamer. In januari daarop liet hij zich inschrijven aan de Academie. Hij was toen 32 jaar. Ondanks zijn bewondering voor het coloriet en de penseelvoering van Peter Paul Rubens hield hij het geen drie maanden vol: door toedoen van Eugène Siberdt, een leraar van de cursus "Tekening figuur naar het leven" raakte hij uitgeput en overwerkt, en Siberdt stuurde hem weg. In deze tijd kwam Van Gogh onder de indruk van de Japanse prenten, die hij gretig ging verzamelen. In Antwerpen was Vincent ziek geworden en had een aantal tanden verloren. Bovendien was er syfilis bij hem geconstateerd.